

PHILLIPS, DANIEL MYDRIM (1863-1944), gweinidog (MC), addysgwr ac awdur

Enw: Daniel Mydrim Phillips

Dyddiad geni: 1863

Dyddiad marw: 1944

Rhyw: Gwryw

Galwedigaeth: gweinidog (MC), addysgwr ac awdur

Maes gweithgaredd: Crefydd; Addysg; Llenyddiaeth ac Ysgrifennu

Awdur: John Gwynfor Jones

Ganwyd D. M. Phillips yn 1863 ym Mhant-y-gwin, Llan-y-crwys, rhwng Mynydd Cellan ac Afon Twrch, Sir Gaerfyrddin, yn fab Rees ac Elizabeth Phillips. Symudodd y teulu i Ystrafelte lle gweithiodd fel gôf yng ngefaill Pontsyll, ger Aberhonddu.

Dechreuodd bregethu ac fe'i haddysgwyd ym Nhrefynon, Aberdâr, dan hyfforddiant yr Undodwr **Rhys Jenkin Jones** ac yng Ngholeg Prifysgol Deheudir Cymru a Mynwy, Caerdydd, lle'r astudiodd athroniaeth dan gyfarwyddyd Dr W. R. Sorley a'r Athro J. S. Mackenzie.

Tra oedd yn y coleg derbyniodd alwad i eglwys Libanus, Tylorstown, yn y Rhondda Fach ac fe'i hordeiniwyd ym Maesteg yn 1892. Gwasanaethodd ei eglwys am dros hanner canrif, gan ymroi'n ddiwyd fel bugail, addysgwr a llenor. Cynhaliodd ddosbarthiadau Beiblaidd ac ymunodd ag Ysgol Feiblaidd R. B. Jones yn y Porth, lle darlithiodd mewn athroniaeth, rhesymeg, diwinyddiaeth, moeseg ac anianeg. Yn 1933 fe'i hetholwyd yn Llywydd Cymdeithasfa'r De ac yn Llywydd Henaduriaeth Dwyrain Morgannwg yn 1941. Bu hefyd yn arholwr yn yr Ysgolion Sul ddwywaith a Choleg Diwinyddol Cherra yn yr India. Wedi marwolaeth R. B. Jones yn 1936 daeth yn brifathro'r coleg yn y Porth a rhannodd ei amser rhwng bod yno ac yn ei eglwys.

Daeth D. M. Phillips i'r Rhondda mewn cyfnod cymdeithasol, diwydiannol a diwinyddol cyffrous pan ddatblygodd rhyddfrydiaeth ddyneiddiol a moderniaeth a gysylltid ag astudiaethau gwyddonol a thechnolegol ac a seiliwyd ar resymoliaeth y ddeunawfed ganrif. Effeithiodd twf sosialaeth ac uwchfeiriadaeth hefyd yn arw ar astudiaethau Beiblaidd ac ar weithgaredd yr eglwys i maint eu hoedfaon. Llafuriodd ef yn galed fel gweinidog ac awdur i amddiffyn Calfiniaeth uniongred - sail ei gynnyrch llenyddol - mewn cyfnod pan oedd rhyddfrydiaeth ddiwinyddol yn bygwth hynny yn yr eglwys.

Ar y cyd â **Thomas Rees**, Merthyr, cyhoeddodd *Cofiant a Phregethau y diweddar Barch David James, Llaneanrwg* (1895), a dilynwyd hynny gan *Hau a Medi* (1910), casgliad o bregethau **W. E. Prytherch**, Abertawe, a *Pregethau y diweddar Barch Edward Matthews, Ewenni* (1927). Yn 1901 ymddangosodd *Athroniaeth y Meddwl*, cyfrol swmpus a'r gyntaf i drafod seicoleg yn y Gymraeg, astudiaeth y dywedodd Dr Sorley am ei awdur 'He has taught psychology to speak Welsh!' Yn 1903 cyhoeddodd *Egwyddor Moesol Gynghanedd, neu y Ddeddf a'r Deg Gorchymyn*, ar ffurf esboniad ar y gorchymynion, ac fe'i cyflwynodd i'w ddosbarth diwinyddol yn Tylorstown. Daeth o dan ddylanwad y Diwygiad (1904-5) a chyfrannodd adroddiadau maith yn *Y Goleuad* ar gyfarfodydd diwygiadol yn y de a'r gogledd. Yn 1906 ymddangosodd *Evan Roberts, the Great Welsh Revivalist and His Work*, cyfrol a gyfieithwyd i dair iaith, a'r fersiwn Gymraeg, *Evan Roberts a'i Waith* yn ymddangos yn 1912. Yn 1908 ymddangosodd *Athroniaeth Anfarwoldeb*, cyfrol drwchus arall ar y profiad o anfarwoldeb yr enaid. Ynghyd â *Dynamic Preaching* (1935) cyfrolau i amddiffyn uniongrededd oedd y rhai mwyaf o'i eiddo.

Ei ddiorddeb mewn astudiaethau Beiblaidd a arweiniodd at argraffu *Damhegion Crist* (1914) a deuddeg o esboniadau ar yr efengylau a'r epistolau (1903-23). Golygodd *Y Deonglwr*, a gydag **Evan Davies**, Trefriw, *Y Lladmerydd*, a chyfrannodd ysgrifau ar bynciau diwinyddol mewn nifer o gylchgronau. Teithiodd lawer i'r Dwyrain Canol, yr Eidal, Ffrainc a Gogledd America, ac yn 1925 cyflwynwyd iddo Anerchiad ar ffurf Albwm gan Gymry America. Yn 1902 enillodd ddoethuriaeth yng Ngholeg Prifysgol Wooster, Ohio, am astudiaeth o athroniaeth foesol **Dr Richard Price**. Cymaint oedd ei egni a'i ymroddiad i fugeilio'i braidd yn ddi-ball mae'n rhyfeddol sut y gallai gyhoeddi gynifer o gyfrolau ac ysgrifau.

Priododd ddwy waith, (i) Louisa Mary David, Pen-y-bont-ar-Ogwr (1895), a (ii) Margaret Williams, Bryncoch, Llanwrda (1912). Ymddeolodd o'i ofalaeth ym Mai 1940 a bu farw yn ddisymwth mewn seiat ymweliad yn Seion, Pont-y-gwaith, nid nepell o'i gartref, ar 20 Ionawr 1944. Fe'i claddwyd ym Mynwent Gyhoeddus Llethr Ddu, Trealaw.

Awdur

John Gwynfor Jones

Ffynonellau

Who's who?, 1933, 1937

Menna Davies, *'Traddodiad Llenyddol y Rhondda'* (1981), 220-36

Blwyddiadur y Methodistiaid Calfinaidd 1945

Y Goleuad, Chwefror 16, 1944, 30 Medi/14 Hydref 2005

John Gwynfor Jones, *Her y Ffydd Ddoe Heddiw ac Yfory: Hanes Henaduriaeth Dwyrain Morgannwg* (2006)

Dolenni Ychwanegol

VIAF: 101485679

Wikidata: Q20732779

Dyddiad cyhoeddi: 2012-02-06

Hawffraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

Jones, J. G., (2012). PHILLIPS, DANIEL MYDRIM (1863-1944), gweinidog (MC), addysgwr ac awdur. *Y Bywgraffiadur Cymreig*. Adferwyd 20 Tac 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c8-PHIL-MYD-1863>

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

The graphic features a white square on the left containing the letters 'LGC' stacked above 'NLW' in a red, serif font. To the right, the words 'LLYFRGEL' and 'THE NATION' are written in a large, white, sans-serif font against a dark red background.

Logo of the Welsh Government (Llywodraeth Cymru) and other organizational logos.

Yn ddiwedd yr wythnos hon
Llywodraeth Cymru
Supported by
Welsh Government